

Fluid határfelületek vizsgálata számítógépes szimulációval

Jedlovsky Pál

*Eszterházy Károly Egyetem,
Kémiai és Élelmiszerkémiai Tanszék Tanszék,
3300 Eger, Leányka utca 6*

Vázlat

- Fluid határfelületek modellezésének alapkérdései

- Ízelítő a csoportunkban több évtizede folyó számítógépes határfelületi kutatások eredményeiből:

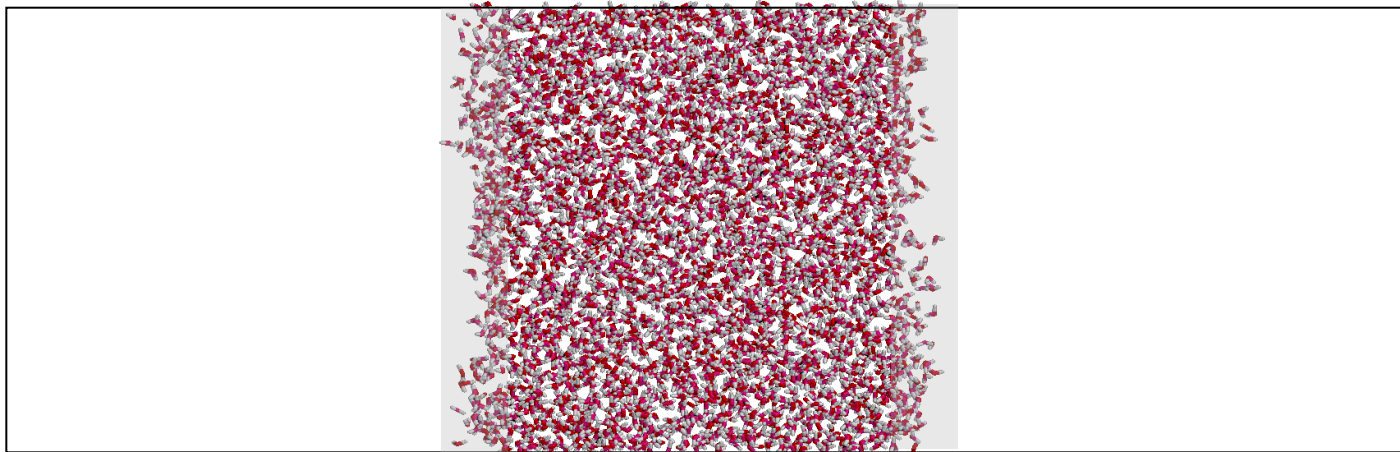
- Mit mondhatunk a 'HCN Világ' elméletről?
- Hogyan oszlik meg a felületi feszültség az egyes felszín alatti molekuláris rétegek közt?
- Hogyan kötődik meg a PEO a víz felületén, és hogyan szorítja le onnan a NaDeS?

Határfelület

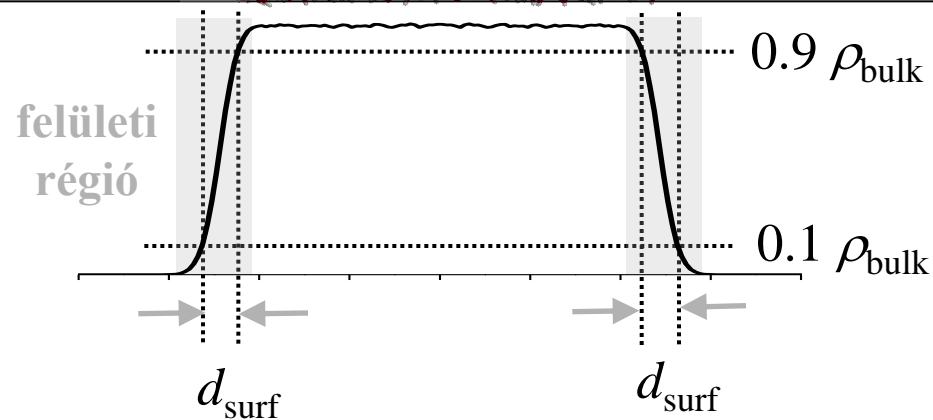
gőzfázis

folyadékfázis

gőzfázis

Sűrűségprofil:

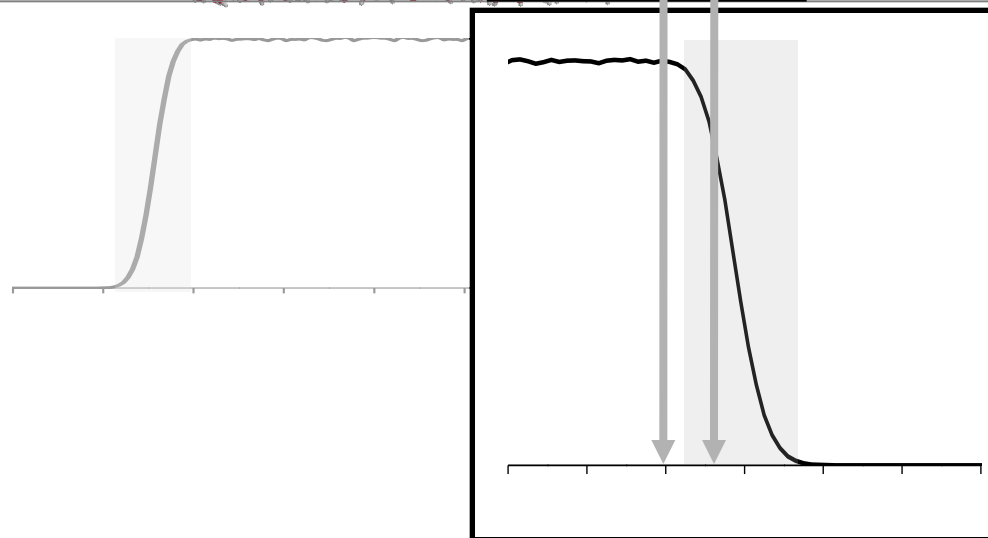
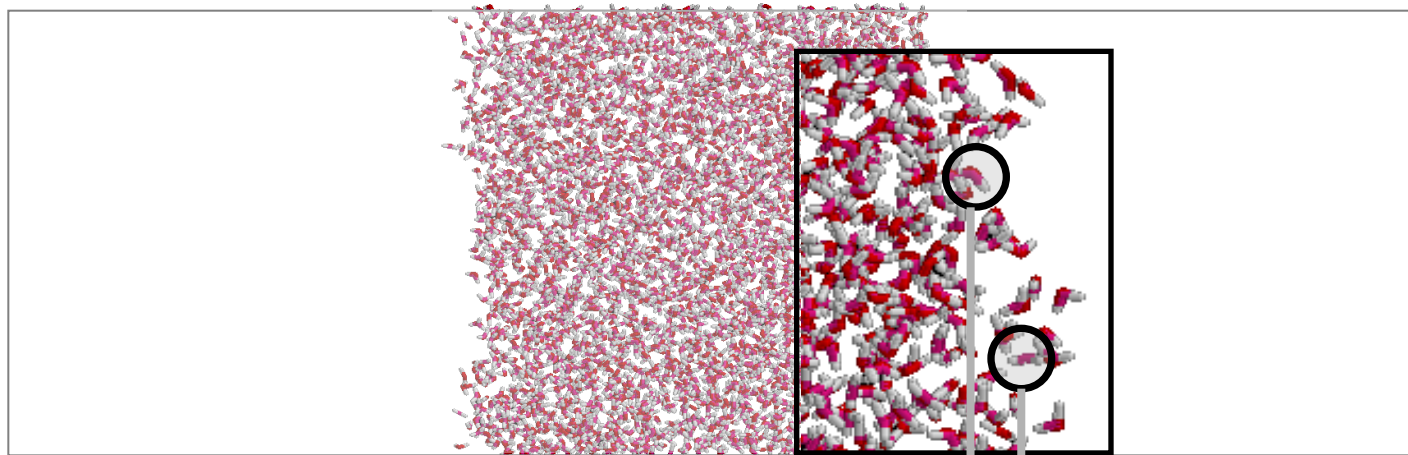

Határfelület

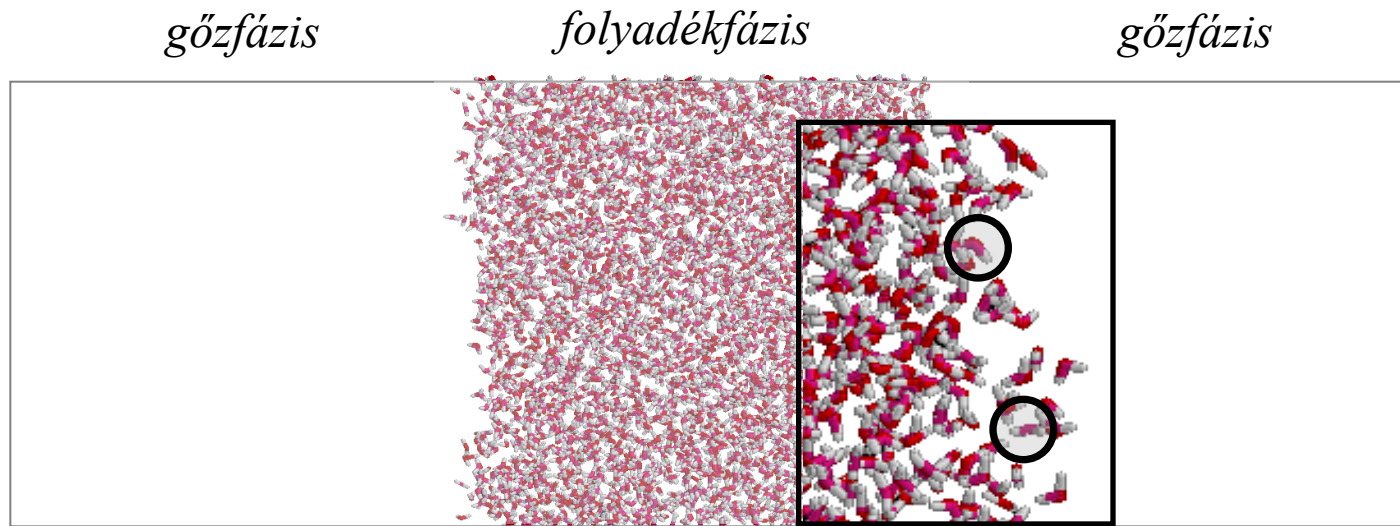
gőzfázis

folyadékfázis

gőzfázis

Határfelület

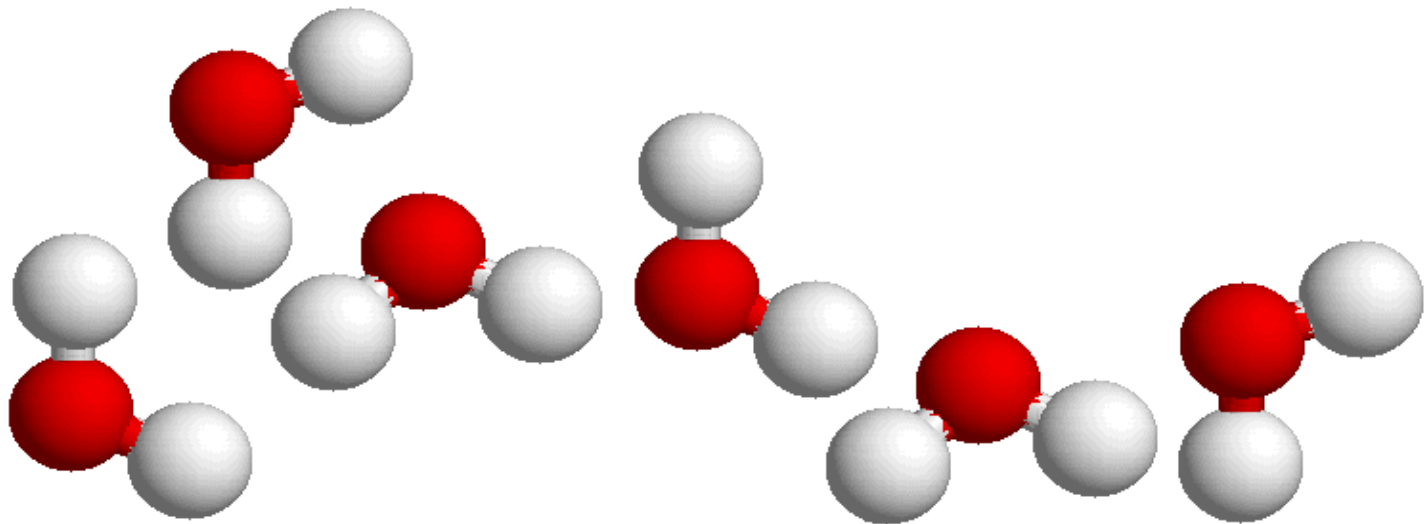
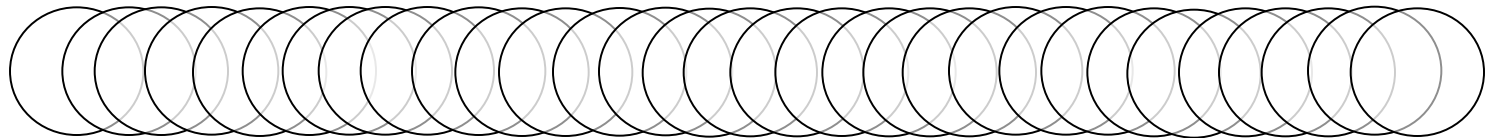

Dolgozzunk ki egy módszert amivel egyértelműen kiválaszthatjuk a felületi molekulákat, és lehetővé teszi a határfelület szerkezetének vizsgálatát.

ITIM (Identification of the Truly Interfacial Molecules)

Az ITIM módszer

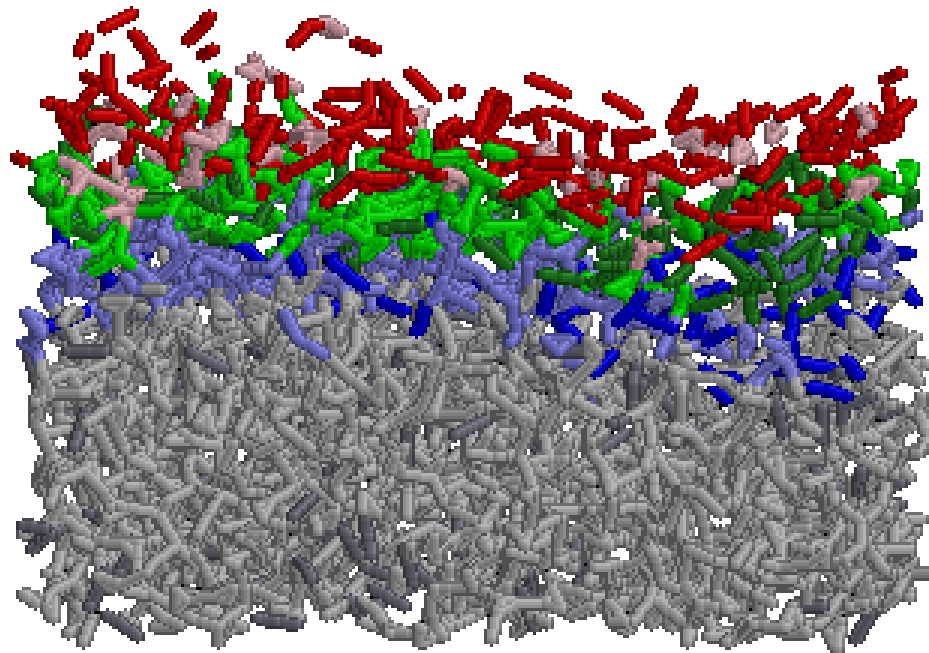
Próbagolyót ejtünk a felületre, arra merőleges tesztvonalak mentén
amelyik molekulán “megakad” a próbagolyó, az felületi

Tömbfázis

Az ITIM módszer

Az első rétegbelinek talált molekulák eltávolításával és az eljárás megismétlésével a második (harmadik, stb.) réteg molekulái is azonosíthatók

A 'HCN Világ' elmélete

Mi volt előbb

a tyúk

vagy a tojás?

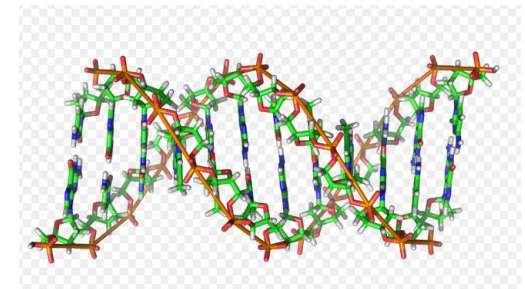
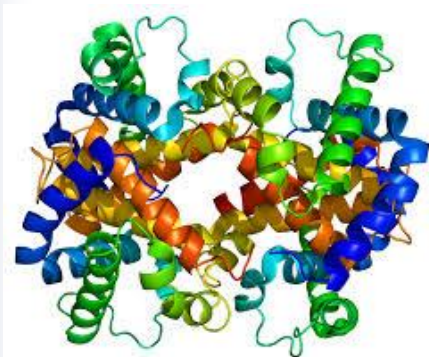

a fehérjék

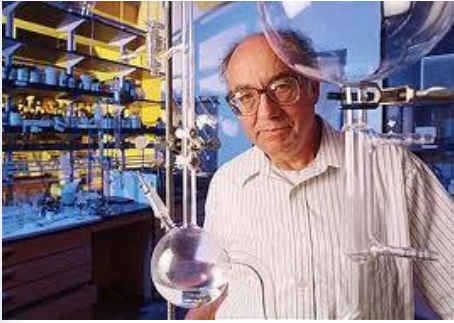
vagy a DNS?

(szintetizálják a DNS-t)

(kódolják a fehérjéket)

A 'HCN Világ' elmélet

(1930-2007)

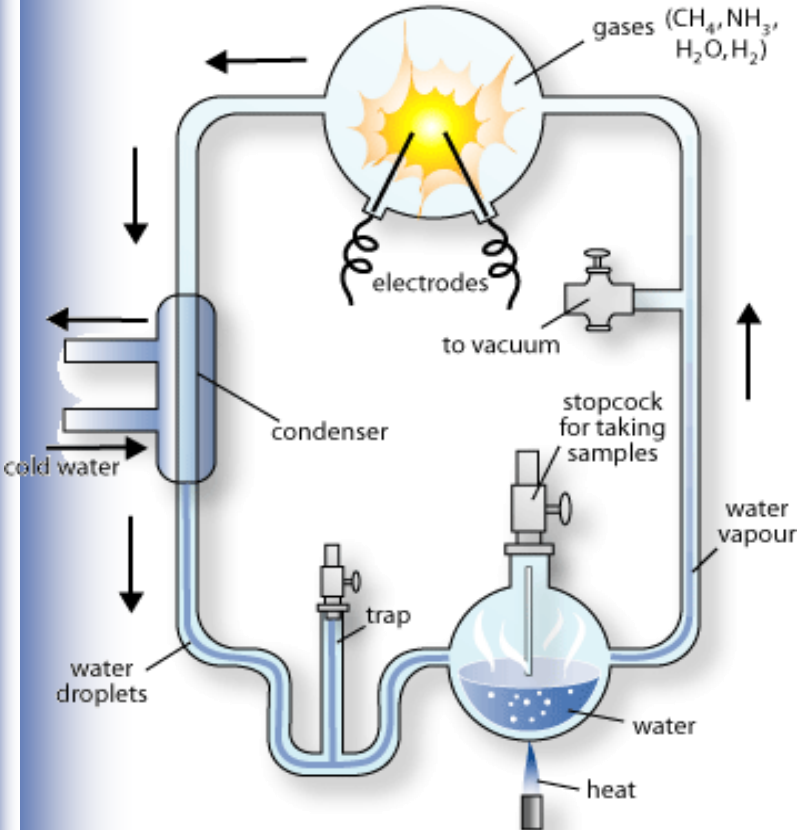
A Miller kísérlet

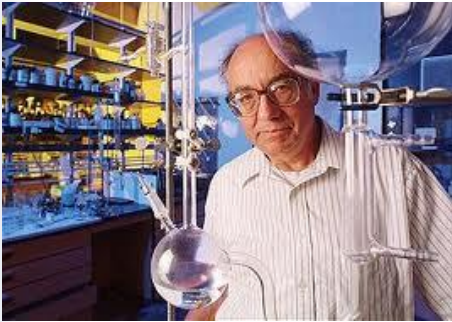
- őseles hozzávalókkal

- villámlások

- a víz körforgása

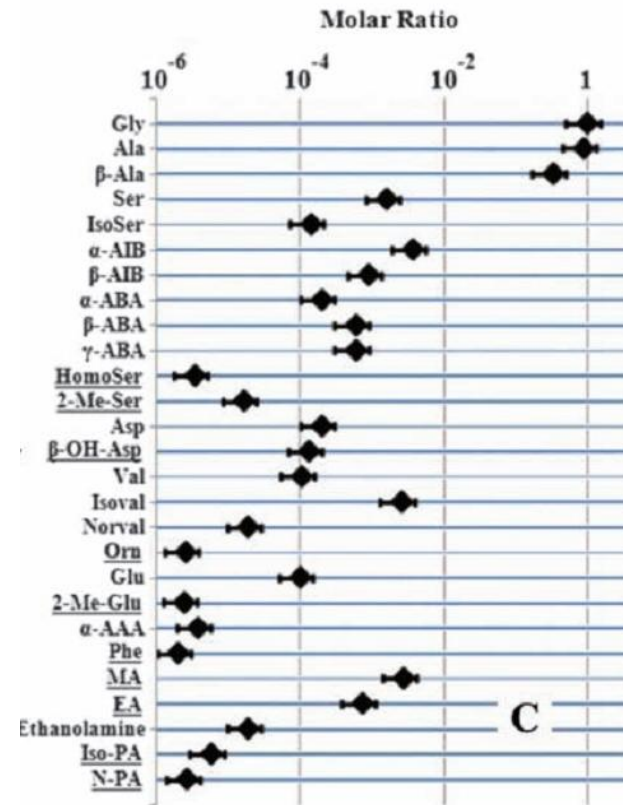
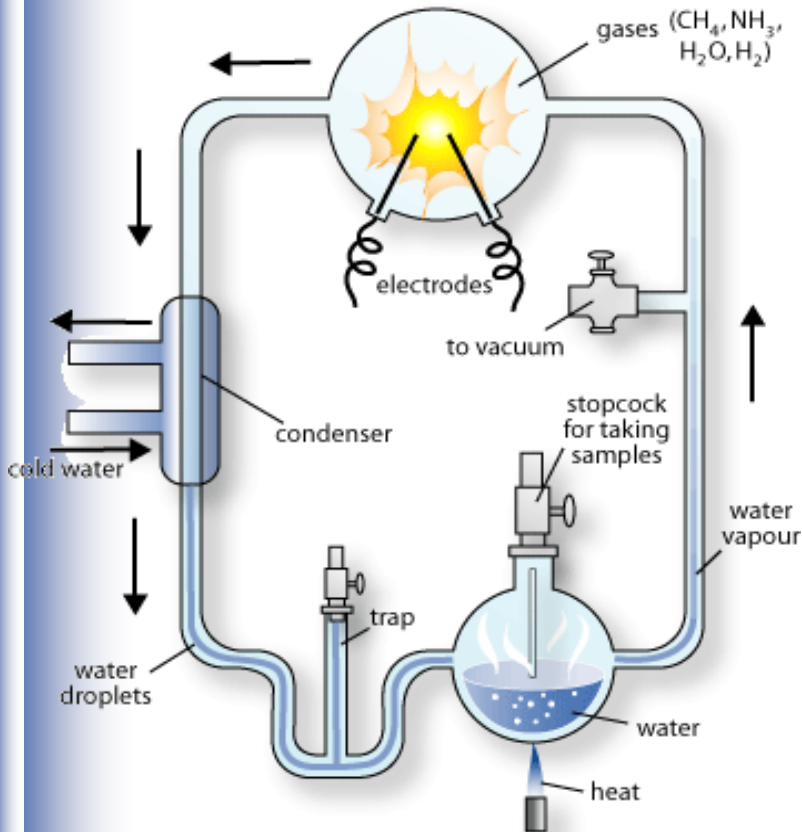

A 'HCN Világ' elmélet

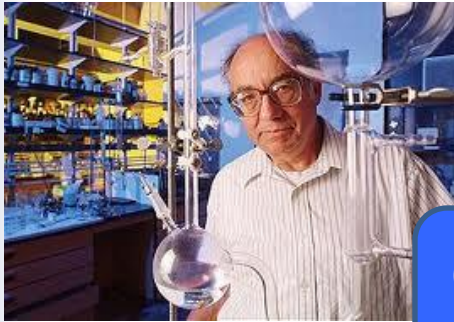
(1930-2007)

A Miller kísérlet

Johnson, A. P.; Cleaves, H. J.; Dworkin, J. P.; Glavin, D. P.; Lazcano, A.; Bada, J. L. *Science*, **2008**, 322,404.

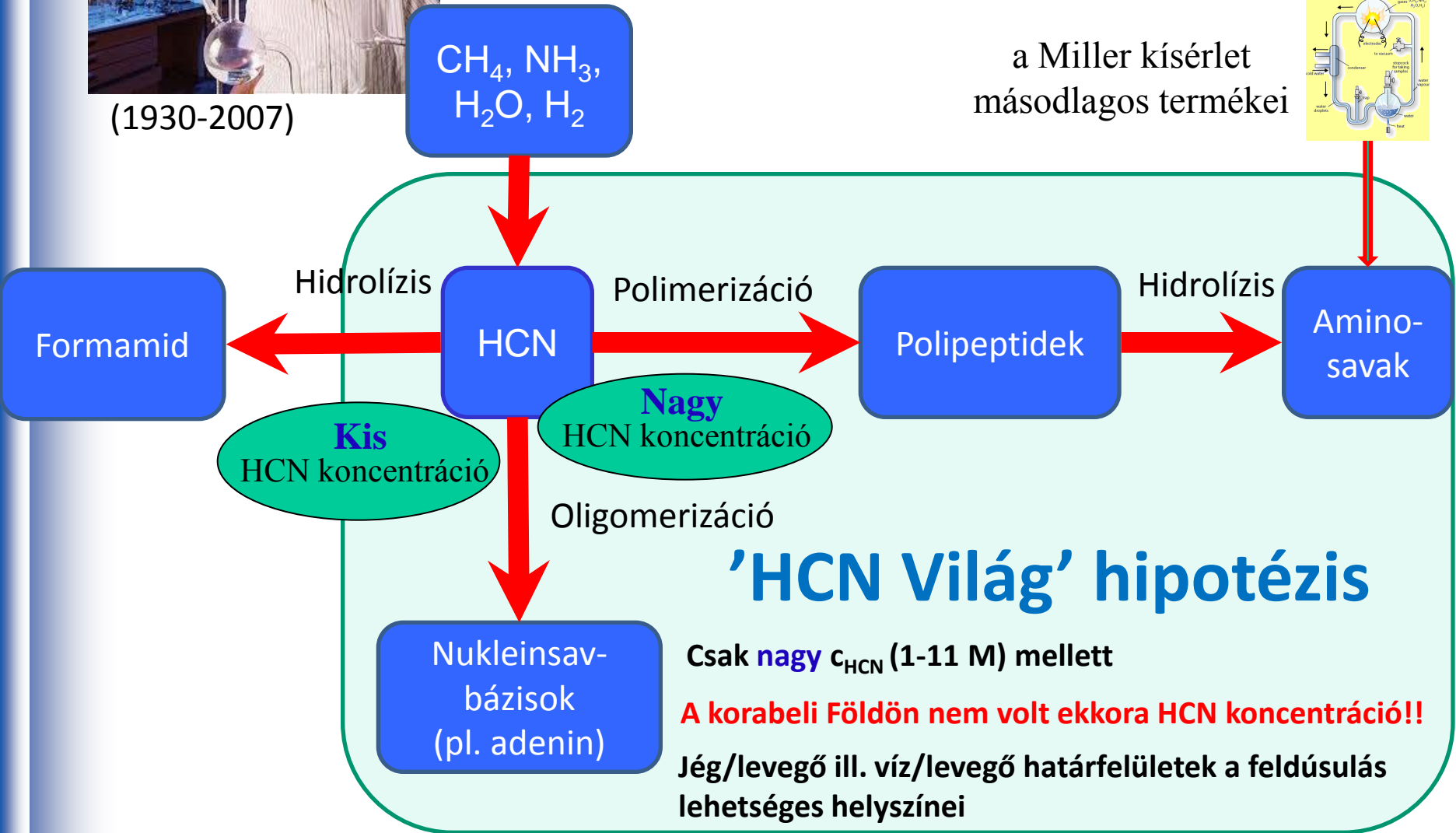
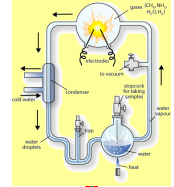
A 'HCN Világ' elmélete

(1930-2007)

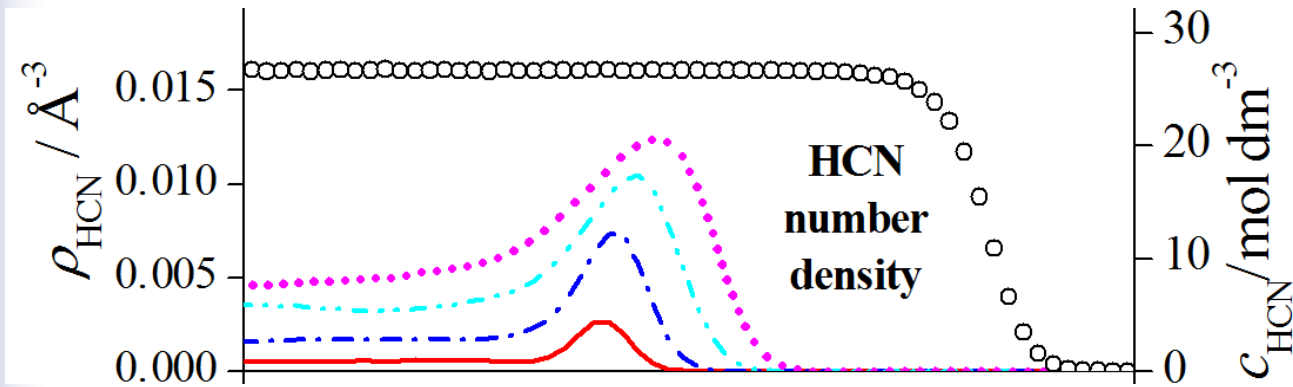
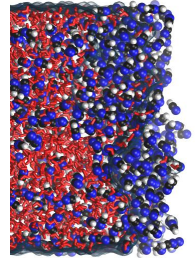
A Miller kísérlet

a Miller kísérlet
másodlagos termékei

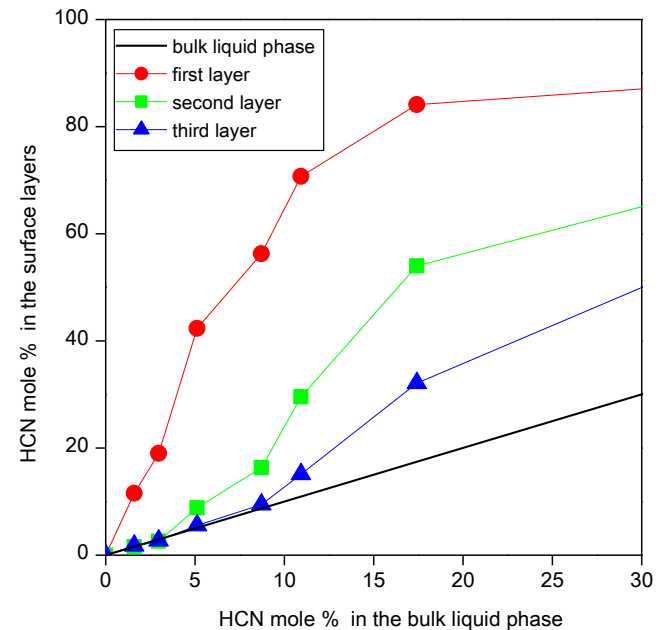

A 'HCN Világ' elmélet

Feldúsulás a felületen

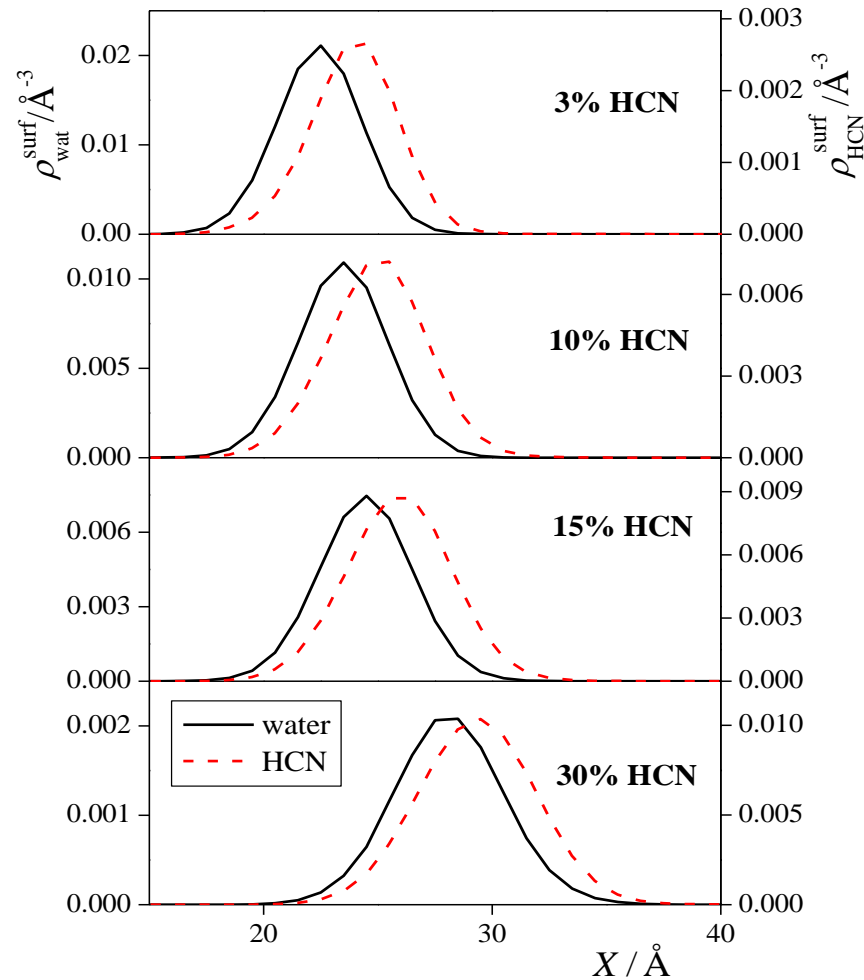

Mol%	$c_{\text{HCN,bulk}} / \text{M}$	$\frac{c_{\text{HCN,1st layer}}}{c_{\text{HCN,bulk}}}$
5%	0.8	1:7.2
10%	2.8	1:8.3
20%	4.5	1:6.5
30%	5.5	1:6.5

A 'HCN Világ' elmélete

Feldúsulás a felületen

- HCN jelentősen feldúsul a felületen, és ez a feldúsulás több rétegre is kiterjed
- a HCN molekulák a felületi rétegen belül is "feljebb" helyezkedik el mint a vízmolekulák

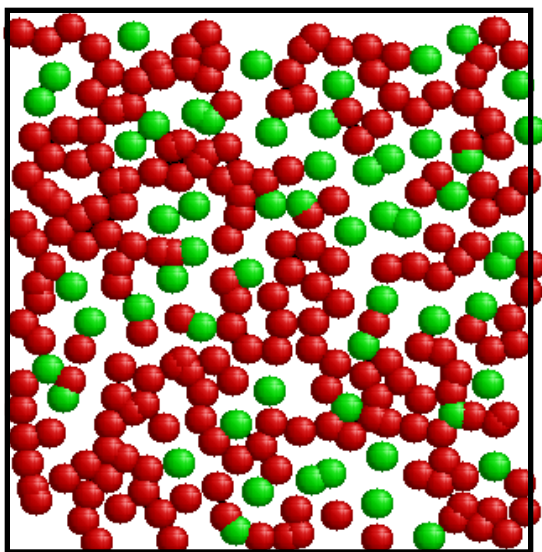
A 'HCN Világ' elmélete

Önasszociáció a felületi rétegben

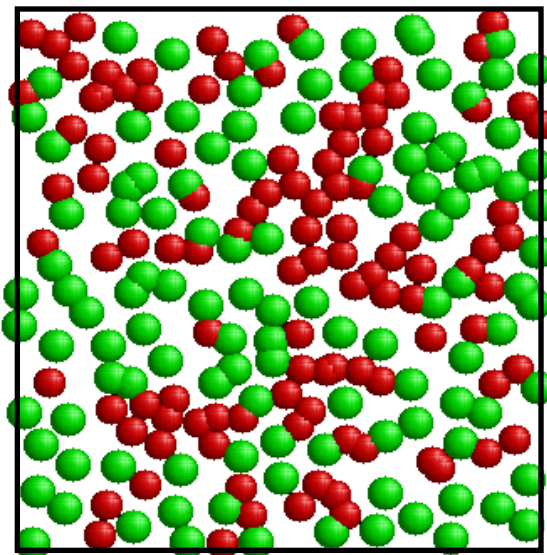
● HCN

● H₂O

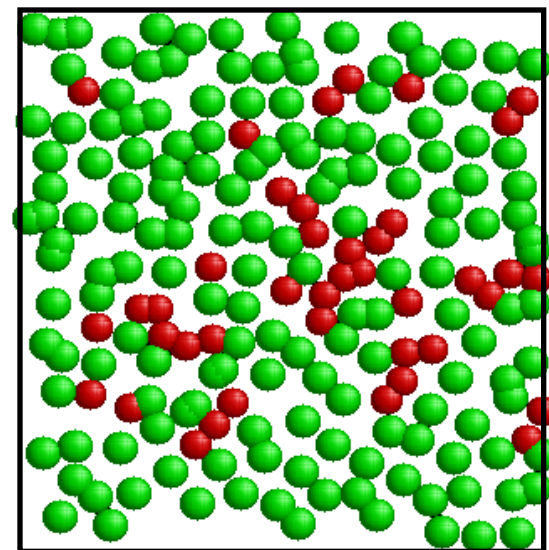
5% HCN

15% HCN

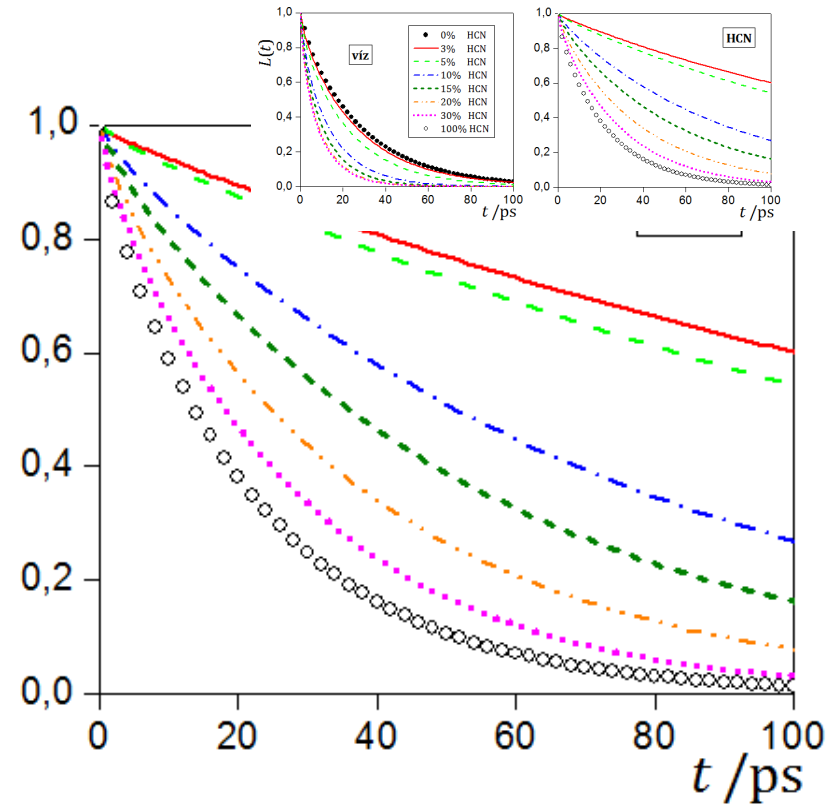
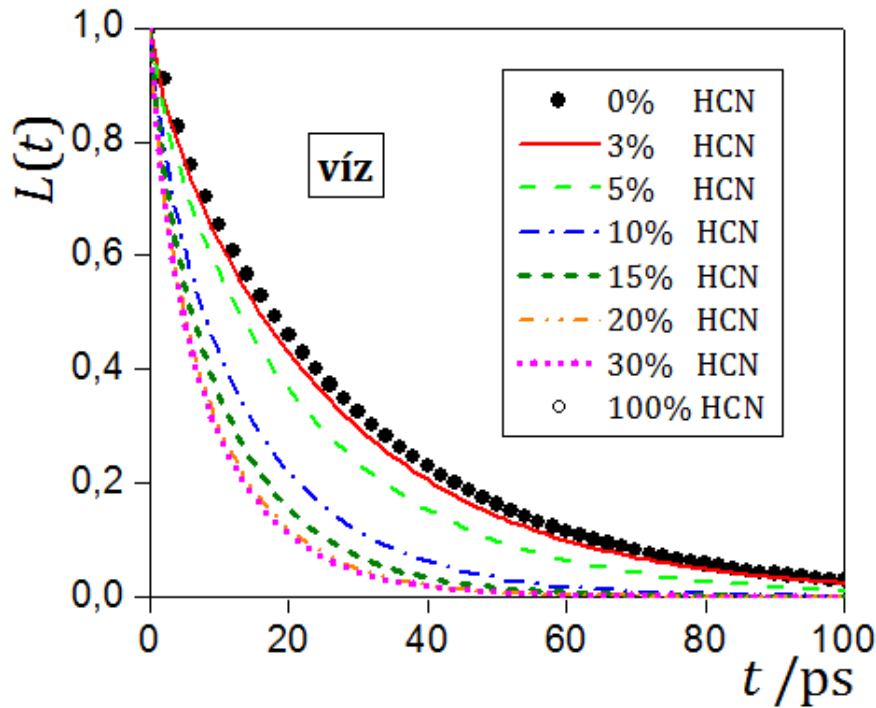
30% HCN

-a HCN molekulák a felületi rétegben belül is lokálisan feldúsulnak,
az oldat tetején "úszó szigeteket" alkotnak

A 'HCN Világ' elmélete

A felületi tartózkodás átlagos ideje

15% HCN	10.88	55.80	5.1
20% HCN	9.23	39.26	4.3
30% HCN	8.78	28.81	3.3
100% HCN		22.55	

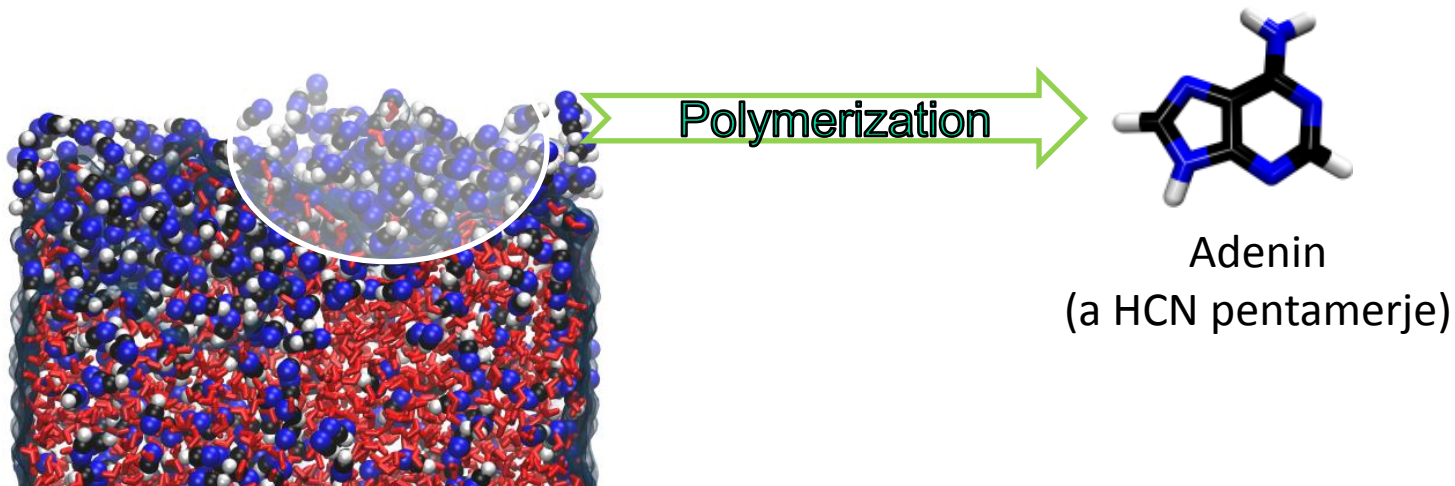
A 'HCN Világ' elmélete

Konklúziók

- a HCN molekulák jelentősen feldúsulnak vizes oldatuk felületén
- + erős önasszociációs hajlam a felületi rétegen belül
- + a HCN molekulák sokáig maradnak a felületi rétegben

Úszó HCN szigetek - az élet keletkezésének lehetséges helyszínei

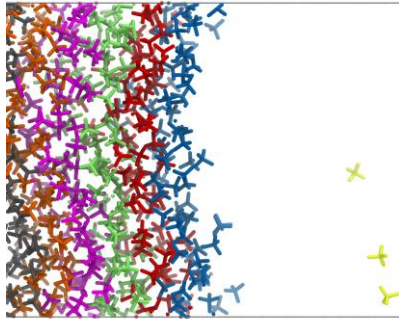

Felületi feszültség megoszlása

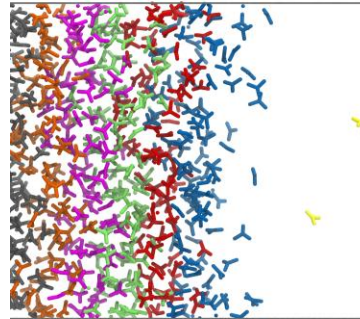
$$\gamma = \frac{1}{2} \int_{-\infty}^{\infty} (p_N - p_L(X)) dX$$

- Normális irányú nyomáskomponens konstans (mechanikai stabilitás)
- Laterális nyomás profilja megmutatja, hogyan oszlik el a felületi feszültség a felület normálisa mentén
- Kiszámítható az is, mennyivel járulnak hozzá az egyes felület alatti rétegek a felületi feszültséghez.

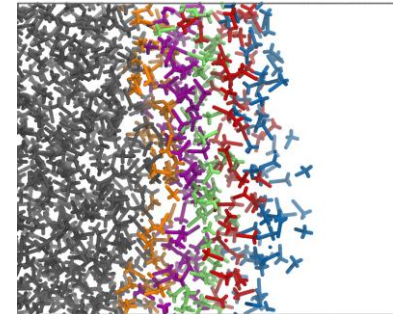
Felületi feszültség megoszlása

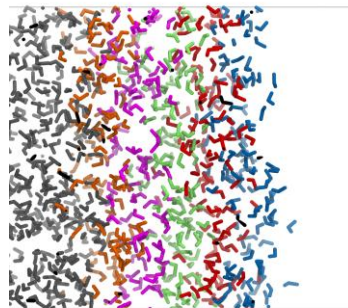
CCl_4

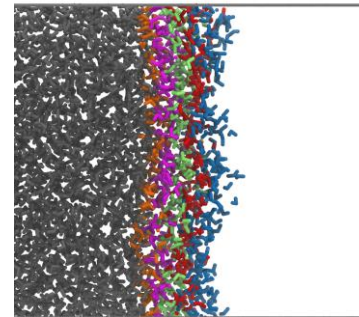
acetone

acetonitrile

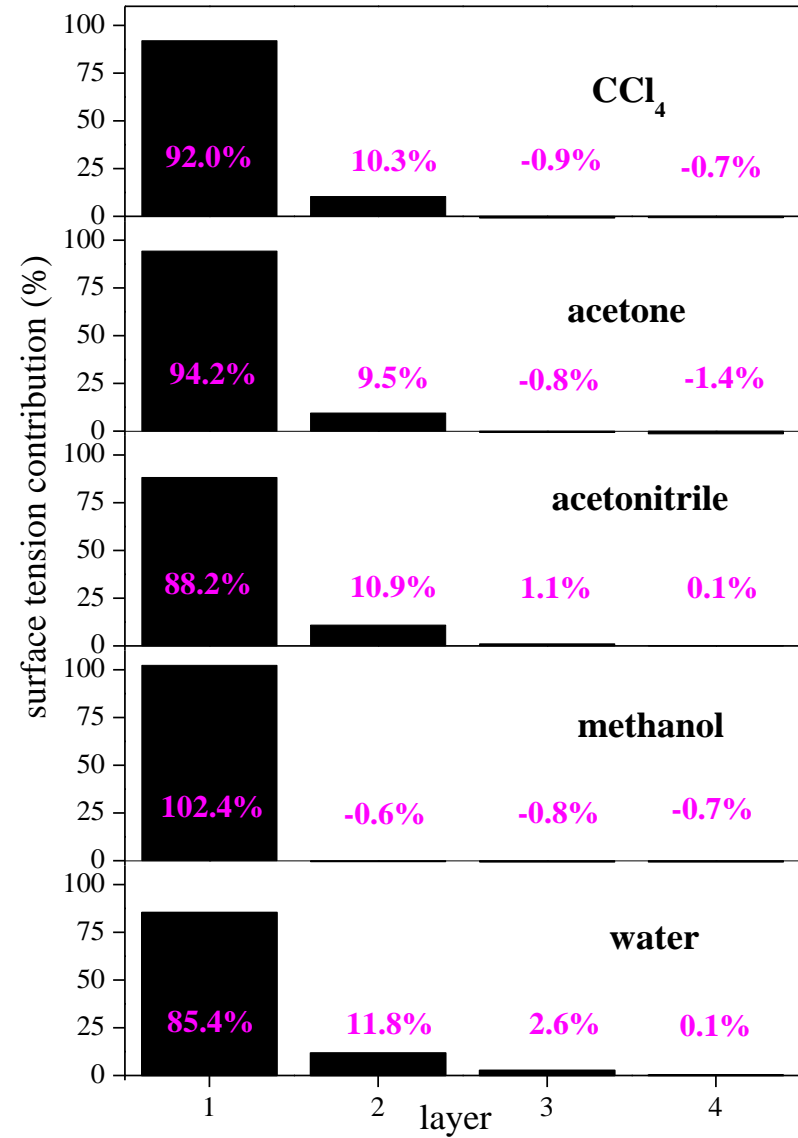
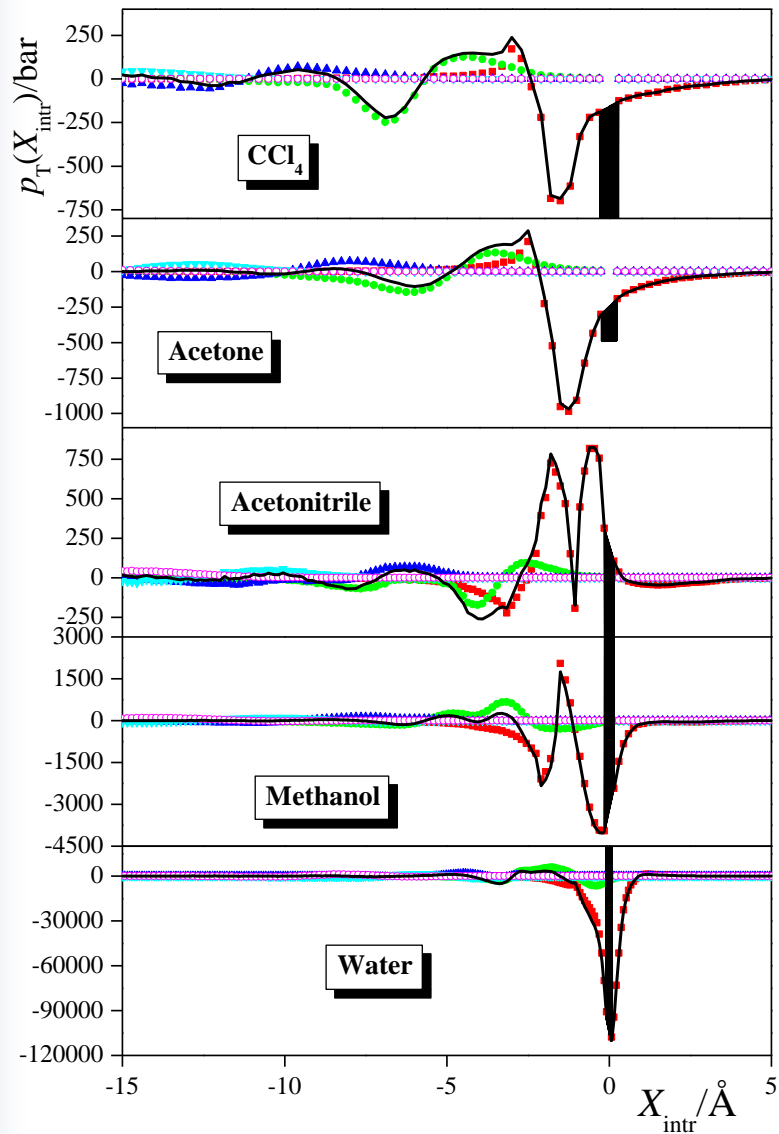

methanol

water

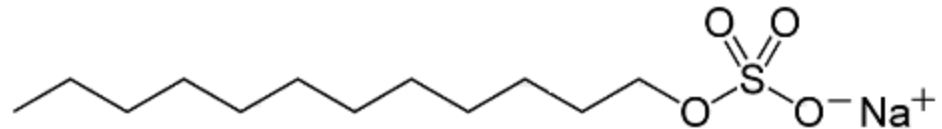
Felületi feszültség megoszlása

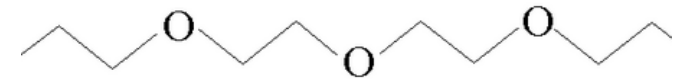
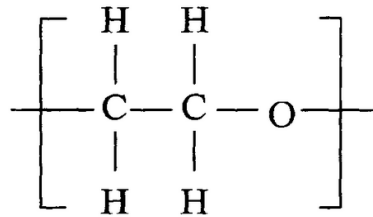
PEO megkötődése vízfelszínen

Felületaktív anyagok megkötődése víz felületén

**Nátrium dodecil szulfát
(NaDS)**

Polietilén-oxid (PEO)

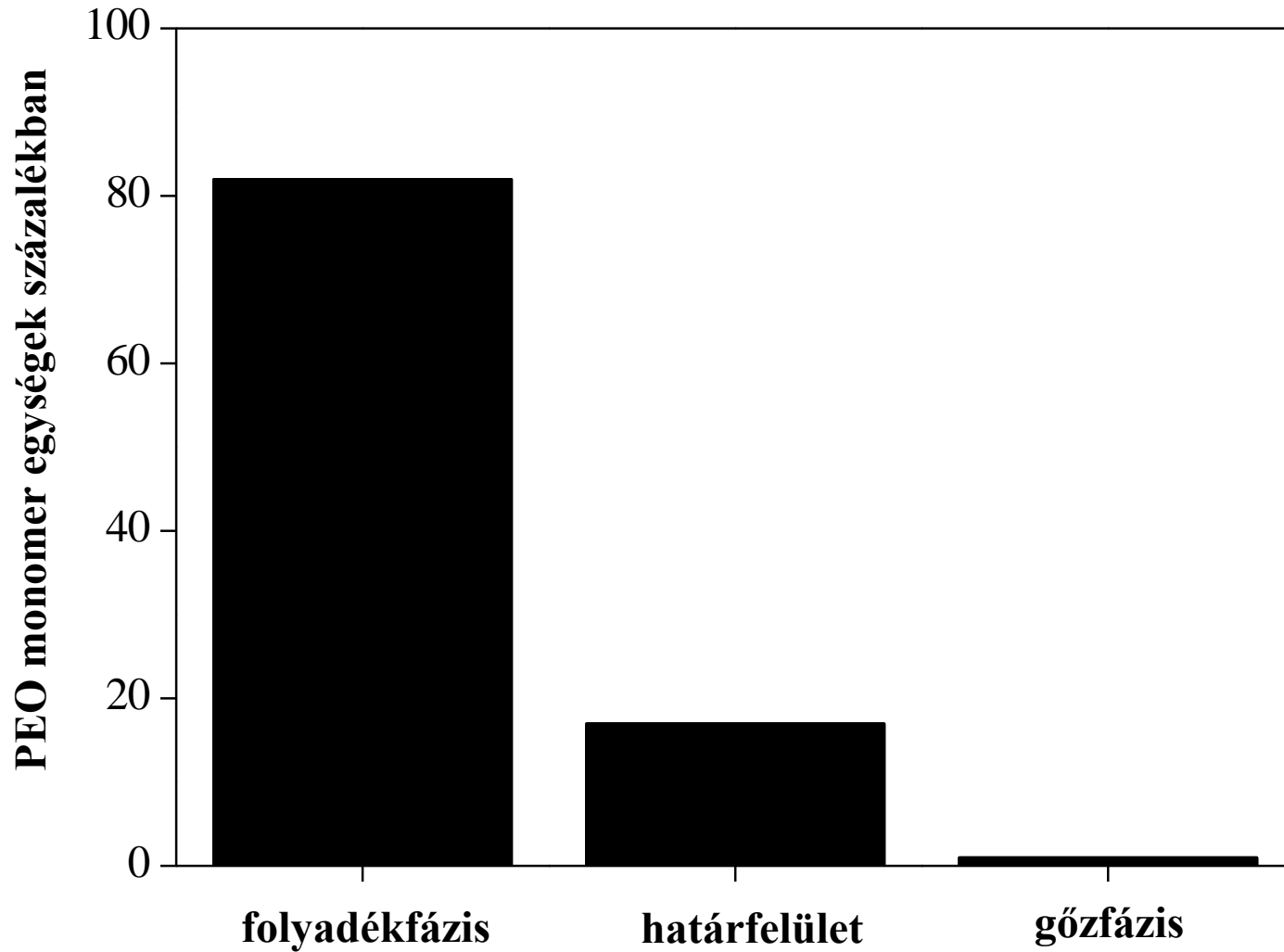

A fenti két molekula közül a NaDS kötődik erősebben a víz felületén, képes onnan a PEO-t leszorítani

Kérdés: hogyan kötődik meg a víz felületén a PEO,
és hogyan szorítja le onnan a NaDS

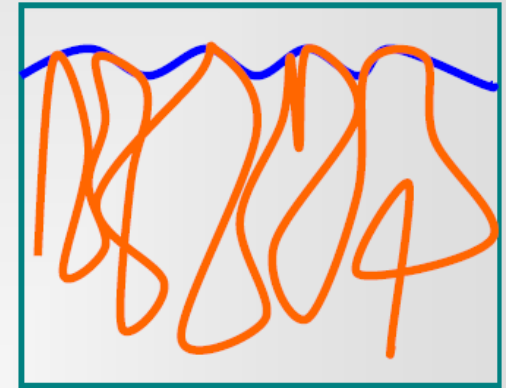
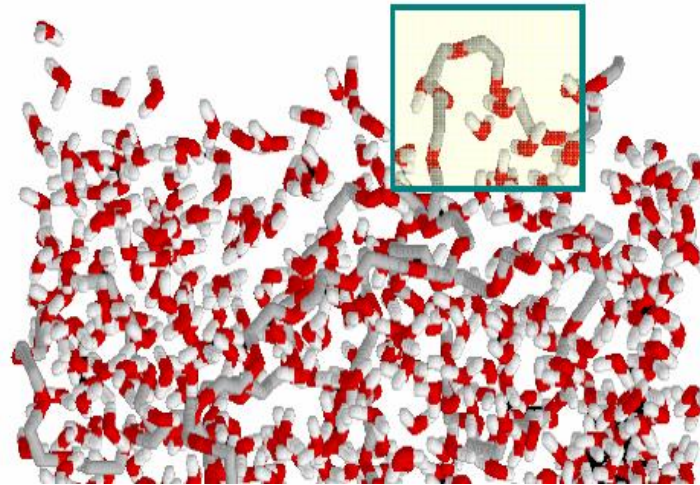
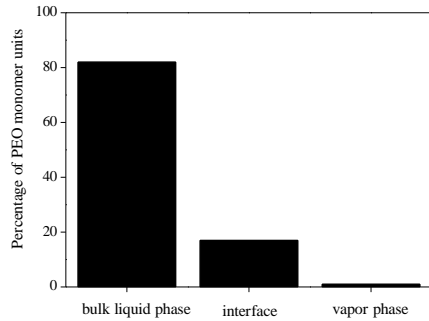
PEO megkötődése vízfelszínen

(a) ha a felületen csak PEO van

PEO megkötődése vízfelszínen

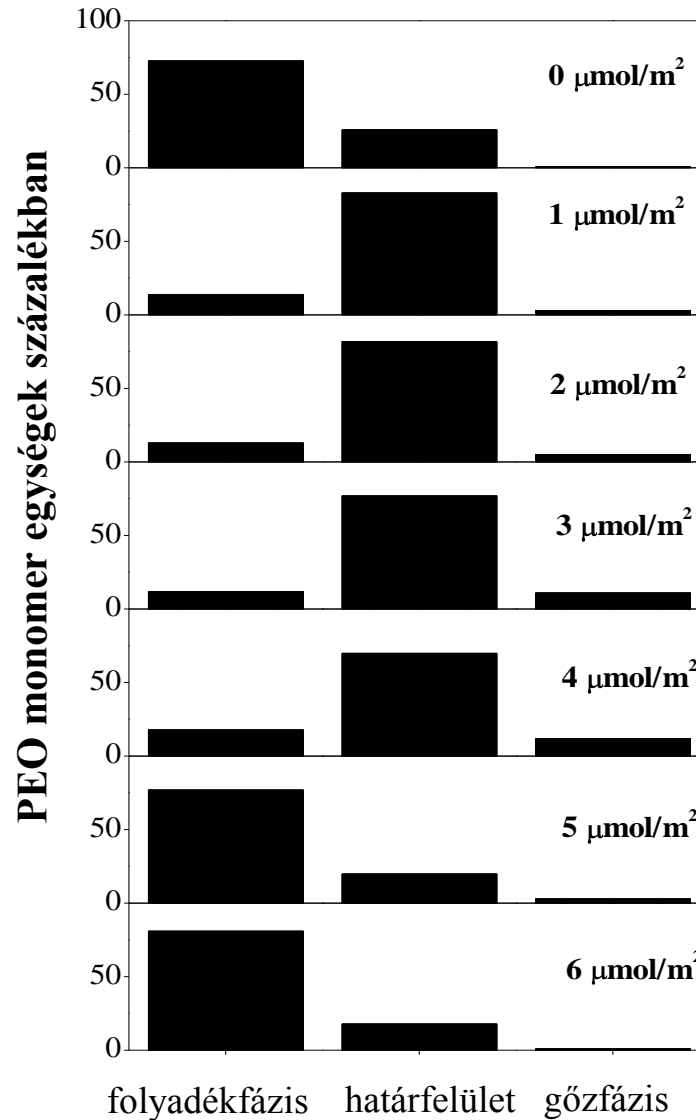
(a) ha a felületen csak PEO van

- a PEO lánc nem a felületen fekszik, csak néhány monomer egység “horgonyzik le” a felületen, a lánc többi része “belóg” a folyadékfázisba
- rövid hurkok a gőzfázisba is belógnak

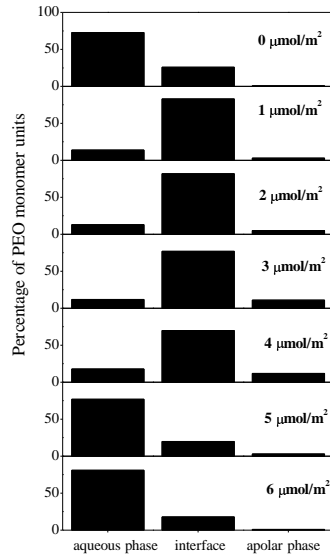
PEO megkötődése vízfelszínen

(b) ha a felületen PEO és NaDS is van

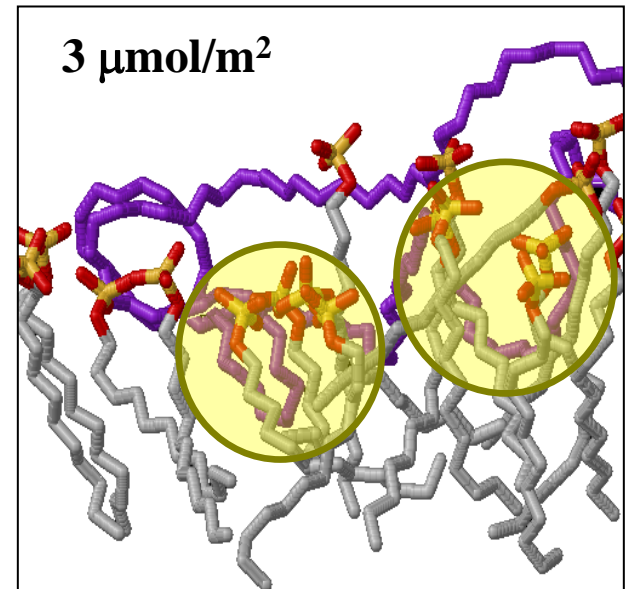
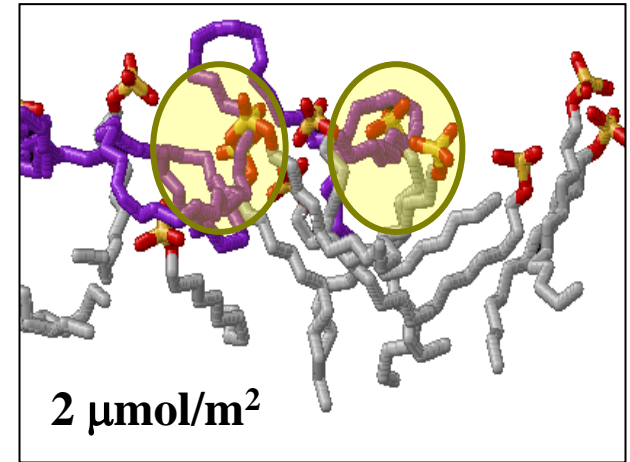

PEO megkötődése vízfelszínen

(b) ha a felületen PEO és NaDS is van

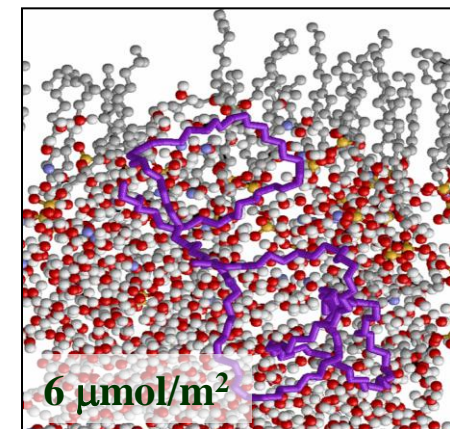
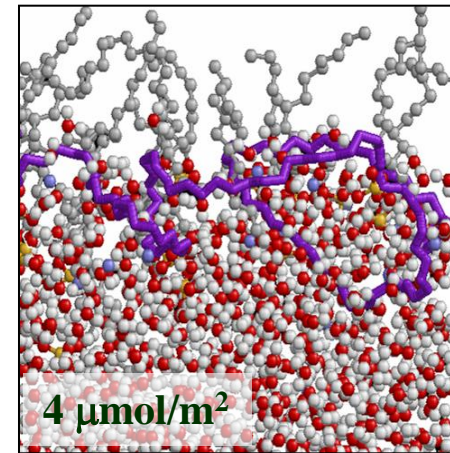
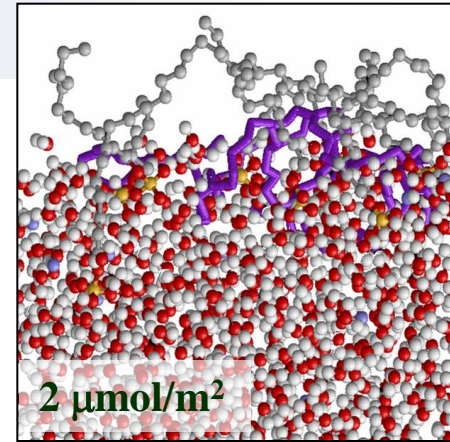
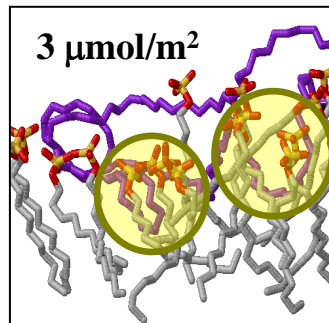
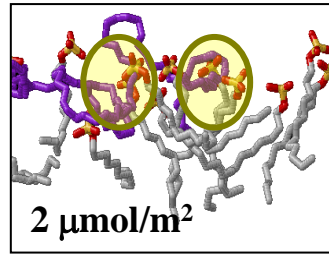
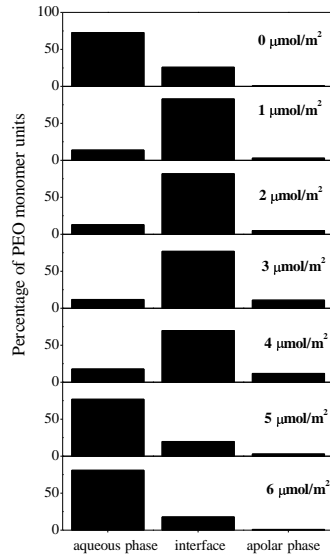

- kis mennyiségű NaDS “odavonzza” a felületre a PEO láncokat, velük micella-szerű komplexeket alkot (az apoláros molekularészeket a víz felől körülveszik a poláros csoportok)

PEO megkötődése vízfelszínen

(b) ha a felületen PEO és NaDS is van

- kis mennyiségű NaDS “odavonzza” a felületre a PEO láncokat, velük micella-szerű komplexeket alkot (az apoláros molekularészeket a víz felől körülveszik a poláros csoportok)
- nagy mennyiségű NaDS már nem fér el a felületen a PEO láncok mellett, ezért leszorítja, “belöki a vízbe” azokat

Köszönöm a figyelmüket!